

ÜNİTER YAPI YERİNE EYALET SİSTEMİ

Aydınlık Dergisi, 11 Mayıs 2003

Yıldırım Koç

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı ve Yerel Yönetim Reformu Taslaklarında, üniter yapıya zarar verecek ve eyalet sisteme geçişi güçlendirecek önemli iki düzenleme, hazine arazilerinin belediyelere devri ve kamu personelinin merkezi idareden alınarak yerel yönetimlere aktarılmasıdır.

Tasarılara göre, Hazine'nin ve kamu kurum ve kuruluşlarının kullanılmayan arazileri bedelsiz olarak belediyelere devredilmektedir:

“Belediye sınırları içinde mülkiyeti Hazineye ait olan arsa ve araziler, üzerlerinde kamu malı olmalarını gerektirecek fiili bir tahsis olmadığı takdirde, bedelsiz olarak belediyelere devredilir.

“Belde sınırları içinde bulunan diğer kamu tüzel kişilerine ait arsa ve araziler de kamu malı olmalarını gerektirecek bir hizmete fiilen tahsisli olmadığı takdirde belediyenin görev ve yetkileri ile ilgili hizmetlerde kullanılmak üzere öncelikle belediyelere devredilir.” (Belediyeler Kanunu Taslağı, M.111)

Bugün Türkiye'nin herhangi bir yerindeki hazine arazileri Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne, ulusumuzun bütününe aittir. Bu araziler üzerinde bir karar verileceğinde, Türkiye'nin bütününe çıkarlarının düşünülmesi gerekir. Bugün bunun böyle işleyip işlemediği tartışılır; ama olması gereken budur. Ancak, eğer bu hazine arazileri belediyelere devredilirse, artık o araziler o yöre halkına aittir. Arazilerin kullanımında ulusunun bütününe değil, yöre halkının çıkarları ön planda tutulur. İnsanlar, ülke düzeyinde değil, il düzeyinde çıkar hesabı yapmaya teşvik edilirler. Alın size kafaca eyalet sistemine geçiş.

Yeni tasarı ve taslaklar, Milli Eğitim, Sağlık, Tarım, Orman, Bayındırlık Bakanlıklarının taşra teşkilatlarının il özel idarelerine devredilmesini öngörüyor. Köy Hizmetleri Gn.Md. ortadan kaldırılıyor. Karayolları Gn.Md. ve DSİ Gn.Md. gibi kuruluşların durumu da benzer gözüküyor. Buna göre, artık öğretmenler, sağlık personeli, ormancı, v.b. Türkiye Cumhuriyeti'nin personeli değil, Kayseri il özel idaresinin personeli olacak.

Türkiye'de devlet memuriyeti ve askerlik hizmeti, yerel darbakışılığın aşılmasında ve ulusal bütünlüğün sağlanmasında çok önemli bir görev yerine getirmiştir. Farklı etnik kökenlerden insanlar devlet memuru olduğunda, ülkenin dört bir yanında görev yapmışlar; o yöreleri tanımışlar; o yöreler onları tanımış; ulusal bütünleşme süreci hızlanmıştır.

Tasarılar yasalaşırsa ne olacak?

Tokat'ta işsiz Tokatlı öğretmen varken, Diyarbakırlı öğretmene Tokat'ta çalışma imkanı verilecek mi? Şırnak'ta işsiz hemşire varken, Vanlı bir hemşire Şırnak'ta çalışabilecek mi? Trabzon'da işsiz mühendis doluyken, Kayserili bir mühendis Trabzon Bayındırlık Müdürlüğü'nde çalışabilecek mi? Hayır. Öğretmen, hemşire, mühendis bugün merkezi devlet tarafından işe alındığı ve tayin edildiği için, bu konuda bir sorun yaşanmıyor. Ancak eğer bu kişilerin işe alınmaları, atanmaları, terfileri, cezalandırılmaları ve işten çıkarılmaları, yerel yönetimlerin elinde olunca, bu rahatlık sürebilecek mi? Hayır. Ayrıca, bu konuda atılan her yanlış adımın, işten çıkarılanın kentinde de intikamı olacak. Kayserili bir mühendis, Trabzonlu bir mühendise iş imkanı açılınsın diye Trabzon'dan ayrılmaya zorlandığında, Kayseri'ye dönecek ve Kayseri'de başka bölgelerden gelen mühendislerin işten çıkarılarak memleketlerine dönmesi için elinden geleni yapacak. Bir dönem Kayseri – Sivas veya Kars-Erzurum gerginliğini hatırlayın. Çok daha kötüsü yaşanacak.

Tasarı ve taslakları hazırlayanlar herhalde bu sakıncaların farkında değiller. Önerilen uygulamalar, ulusal bütünleşme sürecini tersine çevirecek, toplumların içine kapanmasına yol açacak, üniter yapı yerine eyalet sistemini getirecektir.